

IPEX METINĖ ATASKAITA

2013–2014 m.

IPEX VALDYBOS PIRMININKO ATASKAITA NACIONALINIŲ PARLAMENTŲ IR EUROPOS PARLAMENTO GENERALINIAMS SEKRETORIAMS

2014 m. sausio 26–27 d.

Vilnius

Dr. Horst Risse

IPEX valdybos pirmininkas

Vokietijos Bundestago Generalinis Sekretorius

**IPEX valdybos pirmininko ataskaita nacionalinių parlamentų ir Europos Parlamento
Generaliniams Sekretoriams ir pasiūlymas dėl naujos IPEX valdybos skyrimo**

Ponios ir ponai, kolegos,

2000 m. keletas nacionalinių parlamentų pateikė pasiūlymą parlamentų pirmininkams – kurti bendrą platformą, leisiančią keistis informacija tarp pačių nacionalinių parlamentų bei tarp Europos Parlamento ir nacionalinių parlamentų. Taip atsirado platforma, žinoma sutrumpinimu IPEX, kuris reiškia Tarpparlamentinę ES informacijos mainų sistemą.

Jau Amsterdamo sutarties 9 protokole buvo suformuluotas tikslas – skatinti nacionalinius parlamentus labiau įsitraukti į ES veiklą. O Sutartis dėl Konstitucijos Europai pirmą kartą ES istorijoje suteikė teisę nacionaliniams parlamentams gauti informaciją apie ES teisėkūros procedūra priimamų teisės aktų projektus ir pareikšti apie juos savo nuomonę. Taip atsirado politinis dialogas ir išankstinio perspėjimo sistema. Vėliau visa tai įtraukta į Lisabonos sutartį, kurią ratifikavo visos ES valstybės narės. Po sėkmingo ketverių metų Danijos pirmininkavimo, 2010 m. vasarį IPEX sistemai pradėjo pirmininkauti Vokietijos Bundestagas. Tuo metu Lisabonos sutartis buvo įsigaliojusi vos prieš tris mėnesius. IPEX valdyba parengė savo darbo programą IPEX prioritetų forma. 2011 m. Belgijoje vykusiam susitikime IPEX prioritetus patvirtino parlamentų pirmininkai. Šie prioritetai tebegalioja ir šiandien.

Savo pranešime remsiuosi šiais prioritetais ir įvertinsiu, ko iki šiol pasiekėme.

Vienas iš IPEX valdybos prioritetų – **plėtoti IPEX kaip tinkamą ir svarbią su ES susijusios informacijos mainų tarp parlamentų platformą.**

IPEX, kaip ir COSAC, tarpparlamentiniai susitikimai ir konferencijos bei nacionalinių parlamentų ryšių tarnybos Briuselyje, tapo vienu pagrindinių ES tarpparlamentinio bendravimo ramsčių. 2011 m. buvo pradėta naudoti nauja IPEX 2.0 versija. Ji šiuolaikiška, joje gausu naujų funkcijų, kuriomis itin patogiu naudotis, o reakcijos laikas – įspūdingai greitas.

„Dokumentų“ rubrika IPEX svetainėje skirta tam, kad nacionaliniai parlamentai keistųsi informacija apie įvairius dokumentų rinkinius, daugiausia dėmesio skirdami pasiūlymams dėl teisėkūros procedūra priimamų ES teisės aktų. Rubrikoje pateikiami standartizuoti simboliai, susiję su svarstymų eiga ir baigtimi. Juos galima vartoti, kai informuojama apie pagrįstosios nuomonės priėmimą, politinį dialogą su Komisija ar mandato suteikimą nacionalinei

vyriausybei deryboms Taryboje. Tokios komunikacijos centre – keitimasis informacija ir dokumentais, susijusiais su Komisijos parengtais pasiūlymais dėl ES teisės aktų, kuriems būtina subsidiarumo patikra. Pavyzdžiui, neseniai nemažai parlamentų kritikavo Pasiūlymą dėl Tarybos reglamento dėl Europos prokuratūros įsteigimo (COM(2013)534). Jie teigė, kad toks pasiūlymas pažeidžia subsidiarumo principą. Parlamentų prieštaravimai buvo laiku įkelti į IPEX. Būtent tai ir daro IPEX svetainę vieninteliu portalu visoje Europoje, kuriame pateikiamos visos nacionalinių parlamentų parengtos nuomonės dėl atitikties subsidiarumo principui. IPEX svetainėje yra dinaminės nuorodos į ES institucijų dokumentų rinkinius.

IPEX, kaip veiksmingos tarpparlamentinio bendradarbiavimo priemonės, vaidmuo teigiamai įvertintas ir 2013 m. spalį parengtoje COSAC 20-oje pusmečio ataskaitoje. Todėl būtų teisinga pasakyti, kad IPEX dabar oficialiai pripažinta.

Valdyboje nuolatos vyko diskusijos kaip IPEX turėtų vystytis ateityje. Ar, kaip buvo planuota pradžioje, IPEX lieka **nacionalinių parlamentų informacijos mainų platforma**, ar ji tampa tokia **platforma, kuria nacionaliniai parlamentai naudojami tvarkydami savo reikalus su Europos Sąjungos institucijomis?**

IPEX branduolyje – dokumentų duomenų bazėje – nacionaliniai parlamentai gali skelbti informaciją laisvų tekstų ir nuorodų forma ir įkelti dokumentus. 2013 m. ES valstybių narių nacionaliniai parlamentai iš viso įkėlė 4111 duomenų vienetų dėl 1008 Europos institucijų pasiūlymų, įskaitant visas 90 pagrindųjų nuomonių, kurias nacionaliniai parlamentai pateikė Europos Komisijai. Galbūt reikėtų išsakyti vieną kritišką pastabą – nacionaliniai parlamentai nepakankamai naudojami slaptažodžiu saugomais forumais įvairiomis temomis. Todėl raginu jus dažniau leisti savo korespondentams įkelti neformalios informacijos, kad kiti parlamentai galėtų ją pasiekti slaptažodžiu saugomuose forumuose. Tai palengvintų darbą nacionalinių parlamentų atstovams Briuselyje.

Vis dažniau naudojama IPEX svetainės rubrika „Naujienos“. Apie pusę visų nacionalinių parlamentų jau įprato dalintis naujienomis per IPEX apie kasdienę parlamentų veiklą, susijusią su Europos reikalais.

Antrasis IPEX valdybos uždavinys – **prisidėti gerinant nacionalinių parlamentų teisę gauti informaciją ir stiprinti dalyvavimo teisę jų vyriausybių atžvilgiu.**

Iš pat pradžių IPEX 2.0 versija buvo skirta tam, kad nacionaliniai parlamentai turėtų vietą, kurioje galėtų pristatyti nacionalines teisines ir administracines procedūras, reglamentuojančias teisę gauti informaciją su ES susijusiais klausimais ir dalyvavimo teisę. Tai

liečia jų teisę dalyvauti Europos institucijų sprendimų priėmimo procese ir santykių tarp nacionalinių parlamentų ir jų vyriausybių. Šiuo forumu labai naudojasi visi nacionaliniai parlamentai. Kaip pavyzdį reikėtų paminėti apžvalgas. Jos rodo kada, kaip ir kas nacionaliniuose parlamentuose prižiūri įvairiausius subsidiarumo ir proporcingumo aspektus ir kam tenka atsakomybė. Dabar jau nenuostabu, kai sužinai, kad vis dažniau IPEX svetaine pasinaudoja akademinis pasaulis, kuomet tiria nacionalinių parlamentų poveikį Europos politikai.

Taip pat norėčiau paminėti, kad per paskutiniuosius dvejus metus formavosi nepaprastai geru bendradarbiavimu grindžiami darbo santykiai su Europos Komisija. Ir dabar naujose 2012 m. IPEX gairėse ne tik Komisija, bet ir Taryba aiškiai raginamos prisidėti prie IPEX valdybos darbo. Bendradarbiavimas įgavo konkrečią formą Briuselyje, kur IPEX informacijos pareigūnas ir Komisijos atstovas turi kasdien vienas su kitu bendrauti. Informacijos pareigūno statusas dar labiau sustiprėjo po to, kai jo funkcijos buvo įtvirtintos 2012 m. IPEX gairėse. Pagrindinės informacijos pareigūno pareigos – užtikrinti IPEX svetainės vientisumą ir, svarbiausia, būti pasiekiamam nacionaliniams korespondentams kaip nuolatinis asmuo ryšiams.

Trečiasis IPEX valdybos uždavinys – dažniau pasinaudoti EK pasiūlymu vesti politinį dialogą ir aktyvinti darbo ryšius tarp nacionalinių parlamentų atstovų Europos Parlamente ir IPEX korespondentų.

Nacionaliniai parlamentai ne tik atlieka subsidiarumo patikras, bet ir aiškiai raginami per politinį dialogą su Europos Komisija išreikšti savo požiūrį į pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų ES teisės aktų esminius aspektus. Mintis yra ta, kad reikėtų pasinaudoti nacionalinių parlamentų informacijos tarnybomis, nuolatiniais korespondentų susitikimais ir ryšiais su už Europos reikalus atsakingu parlamentų personalu, siekiant gerinti nacionalinių parlamentų keitimąsi su ES susijusia informacija. 2012 m. IPEX valdyboje ir diskusijose su IPEX korespondentais buvo siekiama nustatyti, kokias užduotis turėtų atlikti korespondentai ir buvo analizuojama, ką jie iš tikrųjų gebėtų atlikti savo parlamentų administracijose. Ši sritis vis dar reikalauja daug mūsų bendrų pastangų, tačiau esame teisingame kelyje. 2013 m. lapkričio 7–8 d. Briuselyje vykęs IPEX korespondentų susitikimas patvirtino, kad IPEX korespondentų darbo sąlygos itin pagerėjo, nes jiems buvo suteikta daugiau išteklių. Manau, kad tai įvyko mūsų Generalinių Sekretorių dėka! Jei kartais manote, kad dar yra nepanaudotų rezervų, susisiekite su pagrindiniu savo parlamento personalu, atsakingu už ES reikalus, ir su savo IPEX

korespondentu ir aptarkite ne tik kaip jie į IPEX galėtų įkelti naudingesnės informacijos apie tai, kaip jų parlamentuose traktuojami ES klausimai, bet ir kaip IPEX svetainėje patalpinta informacija pasinaudoti ir ją perduoti savo parlamentams. IPEX vystymasis priklauso tik nuo to, kaip IPEX korespondentai bendradarbiauja su savo nacionaliniais parlamentais, kaip gerai jie susipažinę su ES procedūromis, ir kaip plačiai paskleidžia tą informaciją, kurią gauna.

Siekiant kuo aktyviau keistis patirtimi per metinius korespondentų susitikimus (per paskutiniuosius ketverius metus jie vyko Berlyne, Liublianoje, Hagoje ir Briuselyje) ir siekiant turėti pastovesnę sistemą kontaktams, 2013 m. buvo pradėta nauja iniciatyva – Partnerystės projektų grupės. Tai mažesnės įvairių šalių korespondentų grupės, kurios sudaro tinklus bendrų geografinių ir organizacinių bruožų pagrindu ir keičiasi informacija. Tačiau ir čia norėtusi didesnio korespondentų darbo tęstinumo. Šias grupes sudaro ir joms vadovauja IPEX centrinės pagalbos nariai. 2013 m. gruodį IPEX valdyba įvertino pirminę šių partnerystės grupių darbo patirtį ir nusprendė pasiūlyti Generaliniams Sekretoriams tęsti grupių veiklą ir 2014 m.

Bendradarbiavimas su Europos Parlamentu IPEX klausimais remiasi tvirtu abipusius pasitikėjimu ir ryšiais su Europos Parlamentu, kurie tapo itin institucionalizuoti. Palaikomi tvirti santykiai ir su Direktoratu, atsakingu už ryšius su nacionaliniais parlamentais, ir su Informacinių technologijų direktoratu. Direktoratas, atsakingas už ryšius su nacionaliniais parlamentais, atlieka aktyvų vaidmenį IPEX institucijose ir suteikia geras darbo sąlygas IPEX informacijos pareigūnui. Informacinių technologijų direktoratas teikia vertingą techninę paramą ir yra atsakingas už IPEX domeną.

Ketvirtasis IPEX valdybos uždavinys – didinti parlamentų veiklos skaidrumą ir pateikti daugiau patikimos informacijos.

Labai svarbus duomenų patikimumas ir jų paieškos greitis. Duomenų paieška gali būti greita, jei pasitelkiama standartizuotais simboliais paremta paprastoji paieška. Tačiau tai suponuoja, kad visi nacionaliniai parlamentai ir IPEX korespondentai supranta, kokius IPEX svetainėje pateikiamus simbolius reikia vartoti. Būtent šis klausimas dažnai akcentuojamas kasmet vykstančiuose korespondentų mokymuose, IPEX darbo vadove ir nuolatiniuose IPEX informacijos pareigūno ir korespondentų pokalbiuose, kadangi informacijos vertė priklauso nuo to, ar ji naudojama teisingai. Kartais IPEX yra kritikuojama ne būtinai dėl informacijos trūkumo, bet dėl nepilnų paieškos rezultatų, o taip nutinka dėl neteisingai pavartotų simbolių.

Dar vienas su ES reikalais susijusio parlamentinio darbo aspektas – tarpparlamentiniai susitikimai. Šiuo metu kitos Europos institucijos itin naudoja IPEX rubriką „Kalendorius“, kurioje skelbiamos visų su tarpparlamentiniais mainais susijusių renginių datos. Norėčiau šiek tiek užsiminti apie parlamentų pirmininkų konferenciją. IPEX svetainėje jai sukurta atskira antrinė svetainė. Paskutinio savo susitikimo metu parlamentų pirmininkai taip pat susitarė, kad IPEX platformoje keisis informacija ir dokumentais, susijusiais su naujosiomis tarpparlamentine bendros užsienio ir saugumo politikos ir bendros saugumo ir gynybos politikos konferencija ir Fiskalinės drausmės įstatymo 13 straipsnio konferencija. Tai reiškia, kad ilgainiui IPEX svetainė taps ir kaip institucinis atminties bankas, kadangi čia bus galima atsekti visų tarpparlamentinių konferencijų diskusijas ir rezultatus net ir tada, kai atitinkami nacionalinių parlamentų svetainių puslapiai jau seniai bus uždaryti.

Penktas IPEX valdybos uždavinys – **užtikrinti naujesnius ir patikimesnius duomenis perduodant juos XML formatu.**

Savo pranešime jau minėjau, kad nacionalinių parlamentų Generaliniai Sekretoriai yra nurodę, jog IPEX svetainei būtina skirti pakankamai žmogiškųjų, techninių ir finansinių išteklių, kad ji veiktų kaip patikima tarpparlamentinių mainų priemonė. Kita vertus, visi nacionaliniai parlamentai galėtų sutaupyti savų išteklių ir išvengti klaidų, jei perduodami informaciją į IPEX dokumentų duomenų bazę naudotųsi XML duomenų perdavimo formatu. Apie 20 nacionalinių parlamentų ir parlamentų rūmų šį klausimą jau išsprendė ir dabar naudoja XML formatą.

Generaliniai Sekretoriai taip pat remia IPEX dalyvavimą kuriant atvirojo dokumento formato standartus su Pasauliniu parlamente naudojamų informacinių ir ryšių technologijų centru.

Ir paskutinis IPEX valdybos uždavinys – **sukurti IPEX kaip tarnybą, kuri Europos piliečiams teikia informaciją apie tarpparlamentinius veiksmus.**

IPEX svetainė nėra vien tik platforma dalyvaujantiems parlamentams. IPEX – tai viešas portalas internete, kuriame nuo pat jo įkūrimo 2011 m. galima naršyti visomis ES kalbomis, įskaitant ir naujausios Europos Sąjungos valstybės narės kalbą – kroatų. Aš taip pat džiaugiuosi, kad IPEX svetainėje, bent jau anglų kalba, laiku ir pilnai pateikiamos visos pagrįstos nuomonės ir nacionalinių parlamentų pasiūlymai politiniam dialogui su Europos Komisija. Iš dalies tai – Generalinių Sekretorių dėka, kurie suteikė reikiamų išteklių.

Be to, interneto enciklopedijoje „Vikipedija“ galima rasti straipsnių apie IPEX daugeliu ES kalbų, pavyzdžiui, anglų, prancūzų, italų, vokiečių, rumunų, čekų ir slovākų, o nacionalinių

parlamentų, Europos Parlamento ir Europos Komisijos duomenų bazėse yra nuorodos į IPEX svetainę.

Galiausiai, norėčiau akcentuoti konstruktyvų pačios IPEX valdybos bendradarbiavimą. Darbas vyko kaip tik tokioje atmosferoje, nors pasiekti konsensusą svarstomais klausimais ne visada buvo lengva. Kaip žinote, tarpparlamentinis bendradarbiavimas įmanomas tik ten, kur vyrauja didelis abipusis supratimas ir valia siekti konsensuso. Vokietijos Bundestago vardu norėčiau pabrėžti, kad Vokietijos Bundestagas vadovavosi būtent šiuo principu ir kaip IPEX valdybos narys, ir kaip pirmininkaujantis jai. Vokietijos Bundestagas džiaugiasi, galėdamas tęsti darbus IPEX valdyboje ir atlikti reikšmingą vaidmenį šiuo metu aptariant IPEX gairių peržiūrą.

Tačiau po ketverių pirmininkavimo IPEX valdybai metų, dabar norėtume perduoti šias funkcijas naujam pirmininkui. Todėl IPEX valdybos vardu man didelė garbė Jums pasiūlyti, kad šis vaidmuo 2014 m. tektų Lietuvos parlamentui.

Ir galiausiai, norėčiau pasinaudoti galimybe ir šiltai Jums padėkoti už puikų bendradarbiavimą ir pasitikėjimo atmosferą, kuri visada vyravo Jūsų santykiuose su Bundestagu. Labai tikiuosi, kad toks bendradarbiavimas tęsis ir pirmininkaujant Lietuvos kolegoms, o aš pažadu visišką Bundestago paramą jiems atliekant paskirtą pirmininko vaidmenį.

Ponios ir ponai, dėkoju už Jūsų dėmesį.